

פרשת צו

(ו ב)

ע' ר' בחיי: דע כי כל מיני הקרבנות הם י"ג כמספר י"ג מדות חמשה מהן באות מהקמה והן מנחת סולת מנחת מרחשת מחבת חלות ריקקין וכלן נקראין קרבן השמונה מהם הם בעלי חיים והם עולה חטאת אשם תודה שלמים בכור מעשר פסח יש מהם נאכלין לכהנים כגון חטאת ואשם ובכור ויש מהן נאכלין לבעלים כגון מעשר ופסח ותודה קרבן תודה בא על הנס והוא לשון הודאה אם היה חולה ונתרפא מביא קרבן תודה הוא שכתוב (תהלים קז כב) ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה שנאמר (ירמיה לג יא) קול ששון וקול שמחה וגו' מביאים תודה בית ה' ויש שאינו נאכל לא לכהנים ולא לבעלים והוא קרבן עולה שאין לבני אדם בו שום חלק אלא כולו להקב"ה וזהו לשון כליל וקרבן זה של עולה הוא הנכבד שבכל הקרבנות כלן וכן מוכיח הלשון שאמר היא העולה¹ הוסיף לומר היא העולה למעלת הקרבן וחשיבותו וכן (יחזקאל י כ) היא החיה אשר ראיתי גם פרי מעשיה גדול שמכפרת על הרחור הלכ כמו שאמר באיוב (איוב א ה) והעלה עולות מספר כלם כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם וזהו לשון עולה שמכפרת על העולה על הרוח והיה קרבן עולה קרב כל הלילה עד הבקר לפי שהאדם מחשב כלילה וחוטא ביום הוא שאמר הנביא (מיכה ב א) חושבי און ופועלי רע על משכבותם באור הבקר יעשוה ועל כן צותה התורה שתהיה כפרה בזמן העברה ולפי שעקר העברה היא ברוח היה הכל כליל באש ושב אל הרוח ולא היה רשות לדבר גופני ליהנות ממנו זהו הענין האחד

הענין השני גודל חיוב הנכבד לעבוד את בוראו דבר ידוע כי האדם צריך שיהיה נכנע וישפיל להקב"ה בעמדו בתפלה לפניו או בעשותו מצוה או אחד מיתר העבודות הקלות או החמורות שיתהדר בהם לכבוד הש"י ושלא יחוס על כבוד עצמו אלא שיכיר בעצמו כי הבשר והדם דל הוא ואין ידו משנת לחובה העצומה וראוי לו להכנע ולהשפיל עצמו כענין שכתוב באברהם (בראשית יח כז) ואנכי עפר ואפר והמלך דוד ע"ה אמר (תהלים טו ד) נבזה בעיניו נמאס וז"ש בכאן

(ו ג) ולבש הכהן מדרו

ע' ר' בחיי: וע"ד הקבלה היא העולה כמו (יחזקאל א יג) והיא מתהלכת² והיא המדה

¹ ע' לעיל הערה ע' זהר (ח"ג דף ה ע"ב): אם עולה קרבנו (ויקרא א ג) רבי חייא פתח (ישעיה נה ח) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי לא מחשבתי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלא ו' תא חזי מחשבה דקודשא בריך הוא היא עלאה ורישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאשתכחא שמא קדישא ולאשתקנא ליה בתקונוי כדקא יאות ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן לאשקאה כלא ומההיא מחשבה קיימין עלאין ותתאין ומההיא מחשבה משתכח תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

תרגום: אם עולה קרבנו, רבי חייא פתח (ישעיה נה) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כתוב חסר בלא ו'. בא וראה מחשבת הקדוש ברוך הוא היא עליונה וראש של הכל, ומאותה מחשבה התפשטו דרכים ושבילים להימצא השם הקדוש, ולתקנו בתקונו כראוי. ומאותה מחשבה נמשכת ויוצאת השקאת גן העדן להשקות את הכל, ומאותה מחשבה קיימים עליונים ותחתונים, ומאותה מחשבה נמצאת תורה שבכתב ותורה שבעל פה...

² ע' תיקו"ז ד ע"ב ושכינתא כלילא מכלהו עלה אתמר היא מתהלכת בין החיות

המתעלה אל המקום אשר חוצבה משם³, ממנה תתחיל מחשבת המקריב וכבר הזכרתי ענין זה בפרשת ויקרא⁴.

(ו יג)

ע"י ר' בחיי: זה קרבן אהרן דרשו רז"ל בארבע דברים נתקשה משה וזה אחד מהם וסימן שלהם מקש"ה ובאור הכתוב בסודו זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' כי המדה הנקראת זה⁵ יקריבו לה' בהקריבם עשירית האיפה וכן הזכיר הנביא לעתיד בתחלת כהונה של כהן גדול ביום חנוכו שהוא מקריב עשירית האפה הוא שאמר יחזקאל (יחזקאל מד כז) וביום באו אל הקדש אל החצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו ואמרו בפרק אלו מגלחים (מו"ק טו ב) חטאתו זהו עשירית האיפה שהוא מלשון חטוי וטהרה

(ז לח) אשר צוה ה' את משה בהר סיני

ע"י ר' בחיי: והנה הכלב והחזיר שניהם טמאים אבל יש בכל אחד מהם סימן טהרה שהרי הכלב מפרים פרסה והחזיר מפרים פרסה ושוסע שסע לכך המשיל הרשעים בהן שהם מראים בעצמם שיש בהן קצת מעשה טוב בהקריבם קרבן והנה הם טמאים במעשים רעים וזה באור הכתוב כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים על דברי עולה וזבח כלומר בלא שישמעו בקולי

(ח ח)

ע"י ר' בחיי: ויתן אל החשן את האורים ואת התומים כתב של שם המפורש היה וכבר נתבאר זה בסדר ואתה תצוה (שמות כח ל) ומדרגה היתה ממדרגות רוח הקדש למטה ממדרגת הנבואה ולמעלה מבת קול ודע כי ההפרש שיש בין נבואה לרוח הקודש הוא שהנביא בעת שתבא בו הנבואה כל הרגשותיו וכחותיו בטלות והוא משולל מכל דרכי העולם הזה ומופשט מן החומר ומתבודד עם השכל לבדו והנה זה בהקיץ וזו היא מעלת שמונה נביאים ורוח הקודש היא שלא תתבטל אחד מהרגשותיו והוא מדבר בדרך כל אדם אבל יעורר אותו רוח עליוני ויפיע הדברים על לשונו וידבר עתידות בסיוע אלהי⁶ וזו היא מעלת

³ היינו חכמה ע"י זהר פנחס רנח ע"א אבא יסד ברתא

⁴ א ט ד"ה ועל דרך הקבלה.

⁵ ע"י זהר ויחי רטו ע"ב ורטז ע"א שם משמע שהה"א הנזכרת כאן מכונה "זאת" ואילו "זה" אינו ה' אחרונה אלא ו"ק (וע"י פע"ח שער המצות פרק ז' בביאור מאמה"כ "בעבור זה"), ודלא כדברי רבינו כאן.

אמנם ע"י זהר (ח"א דף רטז ע"א) דאמרנא מקמיה דאמינא לך דאתקריאת אורייתא זה, כתיב (שופטים ה) זה סיני מפני יהו"ה אלה"י ישראל, כד אתייהבת אורייתא על ידא דמשה, (שמות לב) כי זה משה האיש, (שם טו) זה אלי ואנוהו, אורייתא הוה נחתת מן קמי אלהא דישראל: ע"י זהר (ח"ב דף לח ע"ב) ובאתר דאשתכחו דכר ונוקבא, לית שבחא אלא לדכורא, והכי שבחו ישראל בתושבחתיהו לדכורא ולא לנוקבא, הדא הוא דכתיב (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו, דלית שבחא באתר דדכורא ונוקבא אשתכחו אלא לדכורא, ועל דא (נ"א ולדא) מחכאן ישראל, דכתיב (ישעיה כה ט) זה יהו"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, משום דהכי זמין למעבד להו, דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

שמשמע שזה חיבור של ז"נ

⁶ ע"י תיקו"ז יג ע"א שנבואה ורוח"ק הם נ"ה.

הכתובים אבל מעלת התורה שצוה לנו משה למעלה מכל זה כי נבואתו של משה למעלה מכל הנביאים כולן ומטעם זה תמצא לרז"ל שיזכירו בכל מקום תורה נביאים וכתובים בסדר המעלות ומדרגות הנבואה ובפירוש אמרו מניחין תורה על גבי נביאים אבל לא כתובים על גבי נביאים כל זה הוצרכו החכמים ז"ל להעיר על מדרגות הנבואה כדי שיתבונן האדם והחי יתן אל לבו מאין תוצאות הנבואה ואיך המעלות זו למעלה מזו ומה בין נבואת משה לשאר הנביאים כולן

(ח כג) ויתן על תנוך און אהרן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית עי' ר' בחיי: יראה לי בסדור אברים הללו כי מפני שנחלק המציאות לשלשה חלקים עולם המלאכים⁷ ועולם הגלגלים⁸ והעולם השפל⁹ ונצטוו משה על המשכן הכולל חלקי המציאות הזה לפנים מן הפרוכת כנגד עולם המלאכים מחוץ לפרוכת שהוא אהל מועד כנגד עולם הגלגלים חצר המשכן כנגד עולם השפל¹⁰ על כן הוצרך המשכן הזה להיות שם אחד מכיר את בוראו מיוחד לעבוד עבודת הש"י והוא הכהן הגדול ושיהיה ג"כ כולל בגופו ובתכונת צורתו שלשה חלקים אלו וזו היא צורת אדם שהוא עולם קטן¹¹ ובו עולם הדבור והוא הראש כנגד עולם המלאכים, ועולם החיות זהו מן החזה ועד מתניו, כי באמצעות גופו הוא הלב שהוא בעל התנועה כנגד עולם הגלגלים, ועולם הטבע ממתניו ולמטה כנגד העולם השפל. ולפי שהקרבתם הם קיום העולם ושהוא נחלק לשלשה חלקים אלו הוצרך משה רבינו ע"ה לתת מן הדם שהוא כפרת הנפש בשלשה אברים הללו מן הגוף שהן שלשת חלקי הגוף של הכהן המכפר וזהו שאמר על תנוך און אהרן הימנית זהו עולם הדבור כי אבר האון בראש ועל בהן ידו הימנית זהו אמצעית הגוף הוא עולם החיות ועל בהן רגלו הימנית זהו עולם הטבע

(ח לג) כי שבעת ימים ימלא את ידכם

עי' ר' בחיי: וכן אמר לו הקדוש ברוך הוא בסדר ואתה תצוה (שמות כט לה) שבעת ימים תמלא את ידם ועל דרך הקבלה היו ימי המלואים שבעה כנגד השבעה הידועים כי כבר ידעת דוגמתו של כהן גדול¹² מהו שמתוכו התנבא משה ע"ה כענין שכתוב (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו ולכך נצטוו משה שיטפל באהרן ושימשחנו כי כן הזכיר למעלה (לעיל פסוק יב) ויצק משמן המשיחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ולכך נקראו ימי מלואים לשון שלמות כי דוגמתם שלמות הכל וכבר ידעת כי משה שמש כל שבעת ימי המלואים וחנוך כהונתו של אהרן על ידי משה היתה והבן זה

⁷ בריאה

⁸ יצירה

⁹ עולם העשיה

¹⁰ עי' בהגר"א על ס"י ה ע"א ז"ל: בק"ק ארון וכפורת כרובים שהן כח"ב, ארון בינה כמ"ש בתיקונים¹⁰, כפורת חכמה, כרובים כתר לכן הם ב' כנגד ב' בחי' שבכתר, ובאהל מועד מנורה, שולחן, מזבח, נגד חג"ת כידוע (בע"ח שער ציור עולמות (פרק א)), מנורה בדרום ושולחן בצפון ומזבח באמצע¹⁰, מכאן ואילך לבר מגופא נה"י ושם הנוקבא, בחצר אהל מועד כיור וכנו ומזבח החיצון, כיור וכנו נר"ה ב' כליות ששם מים

¹¹ עי' זהר ח"ג ל"ג ע"ב וז"ל, (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ מאי ובכל הארץ דא גופא עולם קטן, עכ"ל, ועי' בגר"א בת"ז קט"ז ע"א וז"ל, כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, דא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן, עכ"ל.

¹² עי' בראשית טו יח